EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 29. 7. 2024
COM(2024) 315 final

Odporúčanie

ROZHODNUTIE RADY,

ktorým sa Komisia poveruje rokovať v mene Európskej únie o revízii Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 v znení zmien z roku 2012 (Göteborský protokol)

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Dôvody a ciele návrhu

Protokol o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 (známy aj ako Göteborský protokol, ďalej len „protokol“) bol prijatý 30. novembra 1999 a nadobudol platnosť 17. mája 2005. Cieľom protokolu je znižovať škodlivé účinky znečistenia ovzdušia v záujme ochrany ľudského zdravia a životného prostredia. Ciele sa dosahujú znižovaním emisií síry, oxidov dusíka, prchavých organických zlúčenín a amoniaku okrem iného stanovením cieľov znižovania emisií na vnútroštátnej úrovni a emisných limitov na určité priemyselné činnosti a výrobky. EÚ je zmluvnou stranou protokolu od pristúpenia k nemu podľa rozhodnutia Rady 2003/507/ES[1].

Protokol bol zmenený v roku 2012, pričom zmenené znenie nadobudlo platnosť 9. októbra 2019. Rada 17. júla 2017 prijala rozhodnutie o schválení v mene EÚ k zmenenému protokolu[2]. Na tomto základe EÚ 30. augusta 2017 schválila zmenený protokol. Zmenený protokol má v súčasnosti 30 zmluvných strán: 24 členských štátov a EÚ, Spojené kráľovstvo, Spojené štáty, Švajčiarsko, Kanadu a Nórsko.

Výkonný orgán Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov prijal na svojom 42. zasadnutí záverečnú správu o preskúmaní protokolu[3]. Expertná skupina dohovoru pre rozvoj možností politiky sa zaoberala aj možnosťami politiky na riešenie záverov preskúmania[4]. Výkonný orgán dohovoru sa na svojom 43. zasadnutí (Ženeva, 11. – 14. decembra 2023) rozhodol začať proces revízie protokolu s cieľom riešiť závery správy o preskúmaní protokolu za rok 2023[5].

Proces revízie bude okrem iného zahŕňať rokovania o týchto otázkach:

– nové záväzky znižovania emisií znečisťujúcich látok, na ktoré sa v súčasnosti vzťahuje protokol,

– možné zmeny technických príloh k tomuto protokolu, a to aj pokiaľ ide o ich rozsah pôsobnosti a úroveň ambícií,

– ako dosiahnuť ďalšie zníženie emisií čierneho uhlíka,

– či a ako riešiť emisie metánu,

---

1 Rozhodnutie Rady 2003/507/ES z 13. júna 2003 o pristúpení Európskeho spoločenstva k Protokolu z roku 1979 o znížení kyslosti, eutrofizácie a úrovni prízemného ozónu Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátu (Ú. v. EÚ L 179, 17.7.2003, s. 1).

2 Rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/1757 zo 17. júla 2017 o prijatí dodatku k Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu z roku 1999 k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 v mene Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 27.9.2017, s. 3).

3 Správa výkonného orgánu Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov o preskúmaní Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu, v znení zmien z roku 2012, 42. zasadnutie, Ženeva, 12. – 16. decembra 2022 (ECE/EB.AIR/150/Add.2).

4 Expertná skupina pre rozvoj možností politiky, *Options to address the conclusions of the review of the Gothenburg Protocol, as amended in 2012* (Možnosti riešenia záverov preskúmania Göteborského protokolu zmeneného v roku 2012), 43. zasadnutie, Ženeva, 11. – 14. decembra 2023 (ECE/EB.AIR/2023/9).

5 Rozhodnutie 2023/5 v *Správe výkonného orgánu z jeho 43. zasadnutia*, Ženeva, 11. – 14. decembra 2023 (ECE/EB.AIR/154).

– ako dosiahnuť ďalšie zníženie emisií amoniaku,

– nové formy flexibility a iné prístupy na uľahčenie ratifikácie a následného vykonávania stranami, ktoré v súčasnosti nie sú zmluvnými stranami protokolu,

– zastrešujúce spoločné ciele založené na riziku na zníženie škodlivých účinkov na zdravie a ekosystémy vrátane straty biodiverzity v regióne Európskej hospodárskej komisie OSN[6] a

– ako dosiahnuť integrované prístupy v rámci politík v oblasti klímy, energetiky a ovzdušia.

V rozhodnutí výkonného orgánu dohovoru sa stanovuje cieľ uzavrieť revíziu do 46. zasadnutia výkonného orgánu, t. j. do decembra 2026. Aby sa pomohlo dosiahnuť túto ambíciu, Európska komisia by sa mala poveriť rokovaním o revízii protokolu v mene EÚ.

Súlad s existujúcimi právnymi predpismi EÚ v tejto oblasti politiky

Otázky na rokovania v súvislosti s revíziou patria do právomoci Únie a EÚ uplatňuje zaužívané právne predpisy v oblasti znečistenia ovzdušia vrátane:

– smernice (EÚ) 2016/2284 o národných záväzkoch zníženia emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie[7], ktorou sa do práva EÚ zavádzajú okrem iného národné záväzky znižovania emisií na roky 2020 – 2029 prijaté na základe protokolu v znení zmien z roku 2012,

– smernice o priemyselných emisiách[8], ktorá zahŕňa niekoľko povinností vyplývajúcich z protokolu, najmä limitné hodnoty emisií zo stacionárnych zdrojov (suspendované častice, síra, oxidy dusíka a prchavé organické zlúčeniny),

– právnych predpisov, ktorými sa stanovujú emisné normy pre kľúčové zdroje znečistenia ovzdušia, ako sú vozidlá cestnej dopravy[9], domáce vykurovacie zariadenia a priemyselné zariadenia[10], a

– smerníc o kvalite okolitého ovzdušia[11], v ktorých sa stanovujú normy kvality pre úrovne koncentrácie určitých látok znečisťujúcich ovzdušie a ktoré sa revidujú.

---

6 Európska hospodárska komisia OSN (UNECE) je jedna z piatich regionálnych komisií OSN. Zahŕňa 56 členských štátov v Európe, Severnej Amerike a Ázii.

7 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 zo 14. decembra 2016 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Ú. v. EÚ L 344, 17.12.2016, s. 1).

8 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (Ú. v. EÚ L 334, 17.12.2010, s. 17).

9 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) (Ú. v. EÚ L 171, 29.6.2007, s. 1).

10 Vrátane smernice (EÚ) 2015/2193 o stredne veľkých spaľovacích zariadeniach, smernice 94/63/ES o I. stupni rekuperácie benzínových pár, smernice 2009/126/ES o II. stupni rekuperácie benzínových pár, smernice 2004/42/ES o farbách a rozpúšťadlách, nariadenia (EÚ) 2016/1628 o necestných pojazdných strojoch, smernice 2009/30/ES o kvalite pohonných látok, nariadenia (ES) č. 715/2007 o normách Euro 5 a Euro 6 pre ľahké vozidlá, nariadenia (EÚ) č. 168/2013 o normách Euro 4 a Euro 5 pre vozidlá kategórie L (motocykle a ďalšie) a smernice 1999/96/ES a nariadenia (ES) č. 595/2009 o normách Euro V a Euro VI pre ťažké vozidlá.

11 Smernica 2004/107/ES, ktorá sa týka arzénu, kadmia, ortuti, niklu a polycyklických aromatických uhľovodíkov v okolitom ovzduší (Ú. v. EÚ L 23, 26.1.2005, s. 3), a smernica 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (Ú. v. EÚ L 152, 11.6.2008, s. 1).

Súlad s ostatnými politikami EÚ

Navrhované odporúčanie je takisto v súlade s ostatnými politikami EÚ. Ako sa uvádza v Európskej zelenej dohode[12] a akčnom pláne nulového znečistenia[13], cieľom EÚ je znížiť znečistenie ovzdušia a zefektívniť opatrenia na zhromažďovanie údajov, o ktoré sa opierajú jej súvisiace politické iniciatívy. V 8. environmentálnom akčnom programe do roku 2030 sa takisto stanovujú prioritné ciele na dosiahnutie netoxického prostredia vrátane ovzdušia.

2. VÝSLEDKY KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov

Neuplatňuje sa.

Konzultácie so zainteresovanými stranami

Neuplatňuje sa.

Získavanie a využívanie expertízy

Neuplatňuje sa.

Posúdenie vplyvu

Neuplatňuje sa.

Regulačná vhodnosť a zjednodušenie

Neuplatňuje sa.

Základné práva

Podľa článku 37 Charty základných práv Európskej únie sa do politík EÚ musí začleniť vysoká úroveň ochrany životného prostredia a zlepšovania kvality životného prostredia a musí sa zabezpečovať v súlade so zásadou udržateľného rozvoja. Cieľom navrhovaného odporúčania je získať poverenie na začatie rokovaní s cieľom riešiť problém znečistenia ovzdušia. Očakáva sa, že to bude mať pozitívny vplyv na právo na ochranu životného prostredia, ktoré je zakotvené v článku 37 Charty základných práv Európskej únie.

3. PRÁVNE ASPEKTY NÁVRHU

Právny základ

Procesnoprávnym základom navrhovaného odporúčania je článok 218 ods. 3 a 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). V článku 218 ods. 3 ZFEÚ sa stanovuje, že Komisia musí predložiť odporúčania Rade, ktorá musí prijať rozhodnutie poverujúce na začatie rokovaní a vymenúvajúce vyjednávača EÚ. Podľa článku 218 ods. 4 ZFEÚ môže Rada adresovať smernice vyjednávačovi a určiť osobitný výbor, po porade s ktorým sa musia viesť rokovania.

Subsidiarita a proporcionalita

Riešenie znečistenia ovzdušia nie je možné uspokojivo dosiahnuť len na úrovni členských štátov. Je to spôsobené tým, že znečistenie ovzdušia má cezhraničný charakter: atmosférické

[12] COM(2019) 640.
[13] COM(2021) 400.

modelovanie a merania znečistenia ovzdušia nesporne dokazujú, že znečistenie uvoľnené v jednom členskom štáte prispieva k nameranému znečisteniu v iných členských štátoch.

EÚ už prijala právne predpisy na plnenie protokolu (ako sa uvádza v oddiele 1). Je dôležité zabezpečiť, aby revízia protokolu zostala v súlade s existujúcimi a navrhovanými právnymi predpismi EÚ a aby im pridala hodnotu.

Preto je nevyhnutné, aby sa zabezpečila účasť EÚ na budúcich rokovaniach a výslednej medzinárodnej dohode. Navrhované odporúčanie neprekračuje rámec opatrení nevyhnutných na dosiahnutie sledovaných cieľov.

Výber nástroja

V súlade s článkom 218 ods. 3 a 4 ZFEÚ je potrebné rozhodnutie Rady, aby poverila EÚ začatím rokovaní o revízii protokolu s cieľom riešiť znečistenie ovzdušia.

4. VPLYV NA ROZPOČET

V tejto fáze zatiaľ nie je možné určiť presný vplyv tejto iniciatívy na rozpočet, pretože jej rozsah pôsobnosti a kľúčové prvky sa ešte musia prerokovať na multilaterálnej úrovni.

5. INÉ ASPEKTY

Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ

O harmonograme, výsledkoch práce osobitných skupín a úvahách na uľahčenie ratifikácie a vykonávania protokolu súčasnými nezmluvnými stranami sa rokovalo na zasadnutí pracovnej skupiny pre stratégie a preskúmanie na jej 62. zasadnutí, ktoré sa konalo 27. až 31. mája 2024 v Ženeve (Švajčiarsko).

Očakáva sa, že rokovania o samotnej revízii sa začnú na 44. zasadnutí výkonného orgánu, ktoré sa bude konať 9. až 12. decembra 2024.

Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)

Neuplatňuje sa.

Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu

Komisia odporúča, aby:

– Rada poverila Komisiu začatím a vedením rokovaní o revízii protokolu,

– Komisia bola vymenovaná za vyjednávača Únie,

– Komisia viedla rokovania po porade s osobitným výborom určeným Radou v súlade s článkom 218 ods. 4 ZFEÚ a

– Rada schválila smernice na rokovania pripojené k tomuto navrhovanému odporúčaniu.

Odporúčanie

ROZHODNUTIE RADY,

ktorým sa Komisia poveruje rokovať v mene Európskej únie o revízii Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 v znení zmien z roku 2012 (Göteborský protokol)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 218 ods. 3 a 4,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

keďže:

(1) Protokol o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 (známy aj ako Göteborský protokol, ďalej len „protokol“)[14] bol prijatý 30. novembra 1999 a zmenený v roku 2012.

(2) Európska únia je zmluvnou stranou protokolu z roku 1999 a zmeneného protokolu[15].

(3) Národné záväzky znižovania emisií uvedené v protokole sa transponujú do práva Únie smernicou (EÚ) 2016/2284 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie[16].

(4) Výkonný orgán dohovoru začal proces revízie protokolu na svojom 43. zasadnutí v decembri 2023[17]. Na tomto základe sa očakáva, že rokovania o zmenách protokolu sa začnú na 44. zasadnutí výkonného orgánu, ktoré sa bude konať 9. až 12. decembra 2024.

(5) Komisia sa týmto poveruje rokovať v mene Únie o revízii Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 v znení zmien z roku 2012,

---

14 Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov (Ú. v. ES L 171, 27.6.1981, s. 13).

15 Rozhodnutie Rady 2003/507/ES z 13. júna 2003 o pristúpení Európskeho spoločenstva k Protokolu z roku 1979 o znížení kyslosti, eutrofizácie a úrovni prízemného ozónu Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku (Ú. v. EÚ L 179, 17.7.2003, s. 1) a rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/1757 zo 17. júla 2017 o prijatí dodatku k Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu z roku 1999 k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 v mene Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 27.9.2017, s. 3 – 75).

16 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 zo 14. decembra 2016 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Ú. v. EÚ L 344, 17.12.2016, s. 1).

17 Rozhodnutie 2023/5, ktorým sa začína proces revízie Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu v znení zmien z roku 2012 a riešenia ďalších záverov z jeho preskúmania výkonným orgánom dohovoru (ECE/EB.AIR/154), Ženeva, 11. – 14. decembra 2023.

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Komisia sa týmto poveruje rokovať v mene Únie o revízii Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 v znení zmien z roku 2012 (Göteborský protokol).

Článok 2

Smernice na rokovania sú uvedené v prílohe.

Článok 3

Pri rokovaniach sa konzultuje s [názov osobitného výboru vloží Rada].

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka